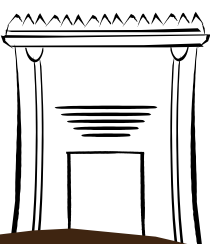

טיפ טיפה מקדש

אור

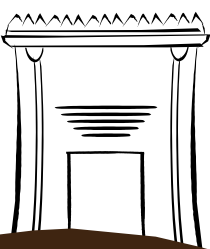
- **"לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם ולנגה הירח לא יאיר לך והיה לך ה' לאור עולם ואלהיך לתפארתך"** (ישעיהו ס') בימים הבאים נלמד על האור והמקדש. בשבת הקרובה, שבת חיי שרה, נקרא ש"וה' בָּרַךְ אֶת-אַבְרָהָם בְּכָל" (בראשית כ"ד) והמדרש שואל: מי ברך את אברהם? והתשובה היא כמובן- ה'. המדרש ממשיך ושואל גם על משה, שעשה ניסים לישראל, מי עשה את הניסים למשה? ה'. ועל דוד מלך ישראל, שהיה רועה של עם ישראל, מי הרועה של דוד? ה' (רעי לא אֶחָסֵר...) ומסיים המדרש באור העולם, ירושלים. "ירושלים אורו של עולם, שנאמר: "וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרְךָ" ומי הוא אורה של ירושלים? הקדוש ברוך הוא! דכתיב: 'וְהָיָה לְךָ ה' לְאוֹר עוֹלָם'" (בראשית רבה, פרשה נ"ט, ה')
- **"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי-אוֹר וַיְהִי-אוֹר"** (בראשית א') מהו בכלל אור? בתורה, האור מוזכר לראשונה בימי הבריאה. אנו יודעים שהוא "כי-טוב". ומהו החושך? היינו יכולים לחשוב, שהחושך הוא פשוט העדר האור. אך הנצי"ב מבאר שהחושך הוא בריאה בפני עצמה, כמו שאנו אומרים בכל יום "יוצר אור ובורא חשך" (ישעיה מ"ה). האור מסמל את הקדושה, והחושך מסמל את הטומאה. האור שנוצר ביום הראשון היה אור שהאדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, האור שמסמל את הקדושה והטוב המוחלטים. כיוון שדור המבול ודור הפלגה עשו מעשים מקולקלים, ה' "עמד וגנוז. ולמי גנוז? לצדיקים לעתיד לבא". אך למרות זאת, האור הגנוז מבצבץ בעולמנו. מחר נלמד על האור והמקדש.
- **"קִדְשֵׁי קִדְשִׁים... וְנֶאֱכָלִין לְפָנִים מִן הַקְּלַעִים לְזִכְרֵי כְהֵנָּה בְּכָל מֵאֲכָל לַיּוֹם וְלֵילָה עַד חֲצוֹת" (משנה זבחים, ה')** בקרבנות יש דבר מעניין. אנו מכירים ביהדות את היום שמתחיל מהלילה. ואילו בזמן אכילת הקרבן, אוכלים ביום ובלילה שלאחריו (למשל, כל יום רביעי והלילה שקודם ליום חמישי)- מדוע? ר' צדוק הכהן מלובלין מבאר שהחושך מבטא מציאות שלילית, "רע לי". והאור מבטא "טוב לי". טבע העולם הוא שהרע קודם לטוב, הקליפה קודמת לפרי. אך המציאות של בית המקדש היא מציאות שאנחנו כבר בתוך האור, בטוב, בקדושה, בתוך הפרי. לכן במקדש היום קודם ללילה. בית המקדש הוא האור - "אורו של עולם" (ב"ב ד.). התורה היא האור - "כי נר מצוה ותורה אור" (משלי ו', כג') ומלכות ה' בעולם הוא האור - "לדוד ה' אורי וישעי", "קומי אורי כי בא אורך, וכבוד ה' עליך זרח"!!! רוצים אור? רוצים מקדש!
- **"וַיַּעַשׂ לְבַיִת חֲלוֹנֵי שְׁקָפִים אֲטָמִים" (מלכים א', ו')** לכל בית בונים חלונות, שיהיה אור ואויר. ומה עם החלונות בבית המקדש? שלמה המלך בנה 'חלונות שקופים אטומים'. מה זה אומר? לדברי המפרשים הם היו צרים מבפנים ורחבים מבחוץ, שכן עניינם לא היה להכניס אור למקדש אלא להאיר לעולם! כשאדם בונה בית, הוא בונה בצורה כזו שהחלונות יהיו צרים מבחוץ ורחבים מבפנים- אך בבית המקדש היה בדיוק ההפך, כדי להאיר לעולם... (במדבר רבה טו) כנאמר במדרש "כשם שהשמן מאיר, כך בית המקדש מאיר לכל העולם" (שמות רבה לו)
- **"עד שלא ניטל הארון היה נכנס ויוצא לאורו של ארון" (ירושלמי, יומא דף כז/א)** תארו לעצמכם שאתם נכנסים לבית המקדש... בקודש, יש את אור המנורה. אך לו הייתם יכולים להיכנס לקודש הקודשים, האם יהיה שם אור? בגמרא מסופר שארון הברית היה מאיר. המדרש מבאר ששמו של הארון נגזר מהמילה 'אור' (בראשית רבה). האור שנברא ביום הראשון לבריאת העולם גנוז כביכול בארון הברית. זהו מקור הקדושה והרוחניות של עם ישראל, מעין המשך הברית של מעמד הר סיני. אך מאז שנגנז ארון הברית, מתואר שביום כיפור הכהן הגדול היה מגשש כדי להיכנס ולצאת...

טיפ טיפה מקדש

אור

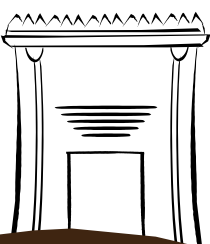
- **"ובכ"ה בכסליו נגמר מלאכת המשכן ועשה מקופל עד אחד בניסן" (ילקוט שמעוני)** אנו בתחילת חודש כסליו, ומתקרבים לימי החנוכה. 'חנו-כה'- גמרו להכין את המשכן בכ"ה כסליו! הכל היה מוכן, נשאר רק להקים את המשכן ולחנוך אותו. אז מדוע חיכו עד ראש חודש ניסן? מה, לא עשו את הדברים כמו שצריך? אולי ישנו דופי? ישנו דברים שאנו פשוט לא יודעים. הקב"ה חשב לערב שמחת המשכן בחודש שנולד בו יצחק אבינו- ניסן. ובכל זאת, חודש ניסן קיבל את שלו, וחנוכת חשמונאי הייתה בכסליו.
- **"וזה מעשה המנרה מקשה זהב עד ירכה עד פרחה מקשה הוא כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנרה" (במדבר ח')** מתוך כלי המקדש, מקום של כבוד שמור למנורת הזהב ולעבודתה. למה צריך שתהיה מנורה? המנורה מאירה לעולם את האור הרוחני. הפתילות של המנורה פנו כלפי הנר האמצעי, 'הנר המערבי', זאת כפי שמבאר רש"י: "שלא יאמרו לאורה הוא צריך". כלומר, מעבר לכך שהמנורה עומדת בקצה הקודש ולא במרכזו, גם הפתילות מלמדות אותנו שתפקיד המנורה אינו להאיר – הקב"ה אינו צריך אור במקום שממנו יוצאת אורה לעולם. אם כן, אנו מבינים את מהותה המרכזית – להראות שהקב"ה הוא המאיר את העולם כולו.
- **"דבר אל-אהרן ואמר אליו בהעלתך את-הנרות אל-מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" (במדבר ח')** הרמב"ם בניגוד לרוב הראשונים, פוסק שצריך להדליק את המנורה גם ביום (ולא רק 'מערב עד בוקר'). הדלקת המנורה למרות שיש אור בחוץ, מחזקת את הרעיון שהמנורה אינה לאורה. האור החיים הקדוש, מוסיף שאלה. אם כל הרעיון במנורה אינו כדי להאיר, היה עדיף שיהיה במנורה רק נר אחד. מדוע יש שבעה נרות? תחילה הוא מתרץ על דרש הפשט, שבכל זאת לכבוד המקדש ראוי שתהיה מנורה מכובדת. על דרך הרמז הוא מתרץ שכל הנרות מסמלים את שבעים אומות העולם והנר המערבי מסמל את עם ישראל. את ששת הנרות מדליקים מן הנר המערבי ובנוסף הם פונים אליו באופן תמידי. זוהי עדות לכל העולם, שהקב"ה מאיר לעולם כולו, אבל שהשכינה שורה בישראל.
- **וזה מעשה המנרה מקשה זהב עד ירכה עד פרחה מקשה הוא כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנרה" (במדבר ח')** אנחנו רוצים להדליק את המנורה? בוודאי! אז מה צריך בשביל זה? דבר ראשון- מנורה. מכון המקדש הכין מנורה כשרה להדלקה בבית המקדש. אבל מעניין לראות, שהמנורה לא חייבת להיות עשויה מזהב! בתפילה חלקנו אומרים את י"ג המידות שהתורה נדרשת בהן. ועל פי 'כלל ופרט וכלל' חז"ל מלמדים אותנו שהמנורה יכולה להיות גם מחומרים אחרים, כל עוד יש לה שבעה קנים. עכשיו אפשר להבין איך החשמונאים הכינו מנורה משיפודים של ברזל, לאחר שהיוונים לקחו את מנורת הזהב...
- **"שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד" (ויקרא כ"ד)** לא מספיק שתהיה לנו רק מנורה. בשביל שהיא תדלוק, אנחנו צריכים גם... שמן! ידוע כבר מסיפור חנוכה שהשמן צריך להיות טהור, אם כן מה נעשה שכולנו טמאים בטומאת מת? אין לנו אפר פרה אדומה... בגמרא מובא הכלל: 'טומאה הותרה בציבור'. אם רוב הציבור טמאים בטומאת מת, אפשר להקריב קורבנות בטומאה. כך גם בשמן. אם אין שמן טהור, הותר להדליק בשמן טמא. ומה עם 'זך כתית למאור'? השמן צריך להיות מופק ע"י כתישה בלבד, ללא סחיטה וטחינה נוספת. השמן צריך לזוב מעצמו, ולכן אפשר להבין מדוע החשמונאים לא הספיקו להכין עוד שמן אלא רק לאחר שמונה ימים...

טיפ טיפה מקדש

אור

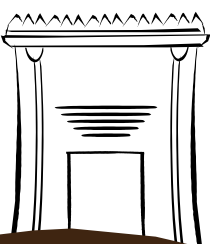
- **"שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד" (ויקרא כ"ד)** אז נניח שיש לנו מנורה ושמן, מה עוד צריך בשביל להדליק את המנורה? לפעמים אנחנו נוטים לשכוח את... הפתילות! בבית המקדש הכינו פתילות מבגדי הכהונה שבלו, ולמנורה שבקודש- מהכותנות ומהאבנטים. בגדים אלו עשויים מפשתן, שדולק מצויין. ב"ה, אנו חיים בדור של שפע, ולא קשה להשיג פשתן למנורה. בכלל, אנשים רק ישמעו על בית המקדש, וירצו לתרום כל כך הרבה בשבילו. Charidy זאת רק דוגמא... ומה עם אש? ומי יכול להדליק אותה? זאת נלמד אי"ה שבוע הבא.
- **"להעלת נר תמיד... (שמות כ"ז)** מאיזה אש הדליקו את המנורה? בתקופת שמעון הצדיק היה נס. הנר המערבי במנורה היה נשאר דולק (!), וממנו הדליקו את שאר הנרות. זאת בניגוד לשאר הנרות שנכבו, ואותם הטיבו, כלומר סידרו את השמן ואת הפתילות שלהם. כאשר הכהן היה מדליק את הנרות, הוא היה מעביר את האש מהנר המערבי לשאר הנרות. (יומא לט, א) מהו אותו הנר המערבי? אחת מהדעות היא שזהו הנר האמצעי במנורה. אך כאשר הנס לא התרחש, והנר המערבי היה נכבה, היו לוקחים אש מהמזבח. (מסכת תמיד, ו')
- **"וכן הדלקת הנרות כשירה בזרים... (היד החזקה, הלכות ביאת מקדש ט')** אתה רוצה להדליק את המנורה? אז מה אם אתה לא כהן! מובא בגמרא ש"הדלקה לאו עבודה היא" (יומא כד, ב). וכן הרמב"ם פסק שגם 'זר' יכול להדליק את המנורה. אז למה תמיד חשבנו שרק הכהנים יכולים להדליק את המנורה? כי רק הם יכולים להכנס אל הקודש... אבל במקרה בו הכהן הטיב את הנרות, והוציא אותם לבחון- גם 'זר' יכול להדליק אותם. אבל איך אפשר להוציא את הנרות החוצה? הנרות הם כלי שבתוכו שמים את השמן להדלקה, והיה אפשר להוציא אותם מהמנורה בשביל לנקות אותם. מעניין לראות שהחשמונאים "הדליקו נרות בחצרות קדשך", (מתוך "על הנסים") כלומר הדליקו את נרות המנורה בחצר המקדש.
- **"ועשית את נרתיה שבעה והעלה את נרתיה והאיר על-עבר פניה... (שמות כ"ה)** אז יש מנורה. יש שמן זית. יש פתילות. ואת המנורה כל אחד יכול להדליק... אז בואו נדליק את המנורה! למה לא מדליקים אותה? איפה אור המנורה? איפה כל השפע הרוחני שיורד דרכה לעולם? מי מאתנו לא רוצה חכמה? אבל נכון... בית המקדש לא בנוי. אז מתי הוא יבנה? ר' יהודה הלוי, כתב את ספר הכוזרי. במשפטים האחרונים של הספר הוא כותב: "ירושלים לא תבנה כי אם כאשר ישתוקקו אליה בני ישראל תכלית תשוקה עד אשר יחוננו את אבניה ואת עפרה" כאשר נשתוקק לבית המקדש, כשנרצה- ירושלים תבנה. לשנה הבאה בירושלים הבנויה.
- **"וששה קנים יצאים מצדיה שלשה קני מנרה מצדה האחד ושלשה קני מנרה מצדה השני... (שמות כ"ה)** אם נסתכל על המבנה של המנורה, נראה דבר מעניין. יש את הקנה המרכזי, מצד ימין עוד שלושה קנים וכן בצד שמאל. הרב מקובר כתב בספרו 'אורו של מקדש', כי הקנה המרכזי הוא בבחינת השבת, המאירה לששת ימי המעשה, וכמו השבת- הקנה משפיע כביכול לשאר הקנים היוצאים ממנו. דבר נוסף, הוא שהמנורה עשויה מקשה אחת- כתיקון לפירוד שנוצר עקב חטאו של אדם הראשון. אף צורת המנורה, מעין עץ שלו גביעים, כפתורים ופרחים, מרמזת על כך שהמנורה היא תיקון לחטא עץ הדעת.

טיפ טיפה מקדש

אור

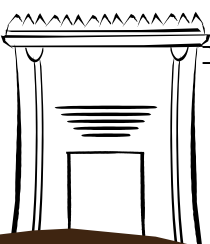
- אנו מצווים לא לכבות את אש המזבח. על כך כותב הרב קוק: **"את הצמאון האלהי, הבוער וסוער בשלהבת עזו בלב, אסור לכבות. אם כל המכבה גחלת מעל המזבח הגשמי, עובר הוא בלאו של אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, קל וחומר המכבה גחלת רוחנית עליונה מעל גבי המזבח הרוחני, המלא חיי קודש, הלב הישראלי. אמנם צריכים תמיד להוסיף אש מן ההדיוט, בשכל טוב, בחכמה ובבינה, באור תורה ונר מצוה, כדי שתהא השלהבת עליה ומתרוממת, עולה ומוסיפה כח וגבורה, בכל הדרגות של החיים, מרום רקיעא עד ארעית תהומא".** (אורות הקודש ח"ג עמ' ר"י)
- **"בשלושה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש, בבית אבטינס, ובבית הניצוץ, ובבית המוקד..."** (מידות א') בחמש לשכות בבית המקדש הייתה שמירה: לשכת הקרבן, לשכת הפרוכות, בית אבטינס, בית המוקד ולשכת הניצוץ. עצם השמירה דווקא בלשכות הללו מעידה, ככל הנראה, על חשיבותן או על הצורך בהשגחה רצופה במקום זה. למשל, בבית אבטינס קיימים חומרים יקרים ביותר. בלשכת הקרבן, שם נמצאים בעלי חיים הצריכים השגחה. אך מה מיוחד ב'בית הניצוץ' המצריך שמירה? זאת במיוחד לאור העובדה שבשער הניצוץ, כבר יש שמירה כמו ביתר שערי המקדש! "כמין אכסדרה ה'ה, ועליה בנויה על גביו, שהכהנים שומרים מלמעלה והלויים מלמטן". בע"ה מחר נגלה.
- **"בשלושה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש, בבית אבטינס, ובבית הניצוץ, ובבית המוקד..."** (מידות א') מהו בכלל 'בית הניצוץ'? זוהי לשכה ובתוכה הייתה מדורה קטנה, שנועדה לצורך קיום אש התמיד. ומכאן: ניצוץ מלשון- ניצוץ של אש. אם קורה שאש התמיד נכבית - מדליקים אותה מהמדורה שבבית הניצוץ. הדבר חשוב במיוחד בלילה. שכן במהלך היום עולים כהנים על המזבח, ואם תדעך אש התמיד - הם ודאי ישימו לב לכך וידאגו לפרנס את המערכה בעוד כמה גזרי עצים. אך בלילה כשאיש אינו נמצא בעזרה, היו משגיחים מעליית בית הניצוץ. לפי זה נוכל לומר שבית הניצוץ, הוא מלשון "משגיחים מן החלונות מציץ מן החרכים". דבר זה ודאי מצריך שמירה תמידית.
- **אמר להם הממנה, צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה. אם הגיע, הרואה אומר, ברקאי" (תמיד ג', ב') יש** אומרים שכאן התרחש התיאור שבמשנה. הרואה, שהיה בודק האם זרחה השמש וניתן לשחוט את קרבן התמיד, היה עולה לעלייה הגבוהה בבית הניצוץ, כדי לחפש את הניצוץ הראשון של השמש. אך יש אומרים, שבית הניצוץ נקרא כך כיוון ששם התחילו הבבלים לשרוף את בית המקדש. מדוע הייתה שמירה במקום זה? בית הניצוץ היה בצד צפון. האם כך הם פירשו את נבואת ירמיהו?: "מצפון תפתח הרעה על כל ישרי הארץ... ובאו ונתנו איש כסאו פתח שערי ירושלים ועל כל חומתיה סביב" (ירמיהו א') יהי רצון שתתקיים בנו נבואה אחרת של ירמיהו: "הנה ימים באים נאם ה' ונבנתה העיר לה' (ירמיהו ל"א).
- **"בבי על הפקיע: שהיה מזייג את הפתילות" (ירושלמי שקלים, פרק ד')** במשנה במסכת סוכה כתוב שהיו 'מפקיעין' פתילות למנורה. לכן יש דעה שאומרת שה'ממונה על הפקיע' הוא זה שמפקיע ומכין פתילות למנורת הזהב, ולמנורות בעזרת הנשים. בהמשך הירושלמי שמובא למעלה, מסופר סיפור. רבי יוסי עלה למקום הנקרא 'כופרה'. כשרצו למנות שם פרנסים, הם לא רצו לקבל עליהם את המשרה. בא ואמר להם רבי יוסי: מה בן בבי נמנה עם רשימת הממונים במקדש, הנחשבים 'גדולי הדור', אתם שתפקידכם לעסוק בדיני נפשות, דבר שהוא מצוה גדולה ודוחה כל דבר שבתורה, זה דבר שראוי שתקבלו על עצמכם ותקראו גדולי הדור.

טיפ טיפה מקדש

אור

- **"ודבורה אשה נביאה אשת לפידות- מאי אשת לפידות? שהיתה עושה פתילות למקדש" (מגילה יד.)** דבורה נקראת 'אשת לפידות'. מה פירוש כינוי זה? חז"ל מלמדים אותנו שבעלה של דבורה היה עם הארץ. אך בכל זאת, דבורה אמרה לו שהיא תכין פתילות להדלקת המנורה במשכן שילה. כך יזכה לעשות דבר גדול, להיות בין אנשים כשרים, ויזכה לעולם הבא. אכן בעלה הכין פתילות, אבל לא סתם פתילות. פתילות עבות, כדי שיהיה להם אור רב. לכן נקרא שמו לפידות. "ואמר הקב"ה לדבורה אתם כוונתם לשם שמים ועשיתם פתילות עבות כדי שיהא אורן מרובה גם אני ארבה אתכם בישראל" (תנא דבי אליהו רבה, ט)
- **"וַיִּטְהַרוּ אֶת-מִקְדָּשְׁךָ וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחִצְרוֹת קִדְשֶׁךָ" (על הניסים)** אם אנחנו כבר מדברים על אור, שמתם לב לזריחה ולשקיעה? בקיץ היום ארוך, והלילה קצר. אך בחורף הלילה דווקא ארוך, והיום הוא זה שקצר. אפשר לשם לב בזמני התפילות... ומה קורה בחנוכה? בתקופה הזאת, בה אנו מדליקים את החנוכייה, זכר לנס שקרא לחשמונאים, האור מתחיל להתגבר על החושך. היום על הלילה. אמנם עדיין יש יותר חושך בעולם מאשר אור, אך בכ"ה כסלו התהליך מתחיל. בכל יום מימי החנוכה שעות האור רבות קצת יותר מן היום שלפניו. כלומר גם בימים עצמם ישנה מגמה של אור ש'מוסיף והולך'. זהו עניינו של חג החנוכה: ניצחון האור על החושך...
- **"הרגיל בנר להביא ההארה והתחדשות אל ההרגל..." (שפת אמת לחנוכה תרל"א, תרל"ב)** מדוע החג נקרא חנוכה? מלשון ההתחדשות שהייתה בחג זה. (לחנוך = להתחדש). גלות יוון, מבטאת את ההרגלים, את הטבע, את הגשמיות. יוון, ושאר המלכויות, מבטאים את: "מה שְׁהִיָּה הוא שְׁהִיָּה ומה שְׁנַעֲשֶׂה הוא שְׁנַעֲשֶׂה וְאִין כָּל חֶדֶשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ" (קהלת א, ט). אך הקב"ה מחדש בכל יום תמיד, "שבשורש עליון הכל התחדשות". ודרך איזה כלי ה' מחדש ומוריד את השפע? דרך המנורה. כמו שלמדנו, שהמנורה היא עדות שהשכינה שורה בישראל והיא כלי להשפעת אור ה' בעולם דרך עם ישראל, לכן דווקא בה התרחש נס חנוכה, נס למעלה מן הטבע וההרגל, נס פך השמן.
- **"אֶז אֲגַמֵּר בְּשִׁיר מְזֻמֹּר חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ" (מעוז צור)** לאחר שבית חשמונאי ניצחו את היוונים, הם בנו מזבח חדש. כיצד יקריבו על המזבח קורבנות לאחר שהיוונים הקריבו עליו קורבנות לעבודה זרה?! הם פרקו את האבנים, וגנזו אותם- היות ושימשו לקודש. בבית המוקד, בלשכת החותמות, "גנזו בני חשמונאי את אבני המזבח ששיקצום מלכי יוון" (מידות, א') בזריזות ובמהירות, בנו מזבח חדש. וכבר לאחר שמונה ימים, בכ"ה בכסליו, חנכו את המזבח החדש שבנו. ועכשיו אנו שרים לאחר הדלקת הנרות "ח-נוכת המזב-ח..."
- **"בְּדַקּוֹ וְלֹא מִצְאוּ אֵלָא פֶּךָ אֶחָד שֶׁל שָׁמֶן, שֶׁהָיָה מוֹנֵחַ בְּחוֹתְמוֹ שֶׁל כֶּהֵן גְּדוֹל..." (שבת כ"א:)** כיצד בדיוק ידעו בית חשמונאי שהשמן שמצאו לא נטמא? ומה הכוונה 'חתום בחותם הכהן הגדול'? על פי רש"י חשש הטומאה שטימאה את כל הכדים הוא טומאת מת. כל מי ומה שנמצא בעת שאדם מת באותו חדר נטמא! כד חרס, לעומת זאת, נטמא רק מצידו הפנימי. רש"י מסביר את "החותם" כפשוטו- 'צמיד פתיל', שמסביב לפיו של הכד. החותם סגר את הכד ומעליו היה חותמת של הכהן הגדול (כעין חותמת שעווה). כל עוד החותם שלם, משמע שכד החרס לא נפתח וכך שמעולם לא נטמא. אם כן השמן יכול לשמש למאור!

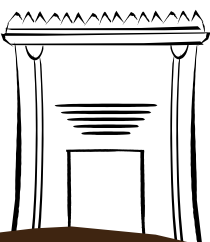
טיפ טיפה מקדש

אור

- **"יוחשך - זה גלות יון, שהחשיכה עיניהם של ישראל..." (בראשית רבה פרשה ב)** גם ראש חודש וגם חנוכה, כמה אור ביום אחד! בניגוד למלכות יוון, שהחשיכה את עיניהם של ישראל. היוונים רצו למנוע מאתנו את קידוש החודש. אף ברית מילה ושבתי! ה'שפת אמת' מקשה, למה דווקא יוון? כל הרשעים עושים חושך! ומסביר, כיוון שמלכות יוון הייתה בזמן בית המקדש, שממנו יוצאת אורה לכל העולם, והם מנעו את גילוי הארת בית המקדש. לכן כאשר זכינו לצאת מידם, נשאר לנו ניצוצות שמתגלים בממדים שונים, עולם שנה ונפש. האור מתגלה בתורה, בשבת, במועדים וגם בימי החנוכה... (עפ"י 'המקדש ועבודתו', הרב מקובר)
- **"זאת חנוכה? כיוון שקוראים היום בתורה על חנוכה המזבח במשכן: "זאת חנוכה המזבח". חנוכה המשכן ארכה שמונה ימים, לעומת שבעת ימי בריאת העולם. המהר"ל מבאר שהמספר שמונה מבטא את המדרגה העל-טבעית, לעומת המספר שבע שעניינו הקדושה שמתגלה בתוך הטבע. השלמת בניית המשכן העלתה את העולם למדרגה על-טבעית, שהיא השלמת הבריאה. כך גם בחנוכה, גילוי האור היה במשך שמונת ימים. (מתוך 'המקדש ועבודתו', הרב מקובר)**
- **"וגברו בני חשמונאי... והעמידו מלך מן הכהנים וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתיים שנה עד החורבן השני..." (הרמב"ם הלכות חנוכה)** ימי הזוהר של החשמונאים היו בתחילת שלטונם, בהנהגת בני מתתיהו. אך מה קרה בסוף? לא נשאר מהם שריד ופליט. מדוע? יש התולים את כשלונם בכך שלקחו לעצמם שני כתרים - כתר כהונה גדולה וגם כתר מלכות. והרי המלכות ליהודה! החשמונאים אף הנהיגו את מכירת הכהונה הגדולה בכסף... לצערנו, הורדוס העבד מרד באדוניו החשמונאים ועלה לגדולה. זמן קצר אח"כ קפצה אשתו, מרים, האחרונה מבית חשמונאי באומרה: 'כל מי שאומר שהוא מבית חשמונאי, שקרן הוא, שכן אני האחרונה...' (בבא בתרא ג:). או לגדולה כזאת שאבדה וגררה אחריה אף את חורבן המקדש.

• בית המקדש,
מעבר לכל גבול ודימיון,
אור שאי-אפשר לתאר.
הנשמה מתעוררת מעלפונה
רק מלשמוע את התיאורים הנפלאים
על הקטורת, על הטהרה והשמחה,
על נגינת הלויים, ועל הזכות שהייתה שם.

זה כל כך חסר לנו היום,
איך אפשר לחיות בלי לב?
הנשמה זועקת, תתעוררו!!!
מתגעגעת לה, לאמת, צמאה היא לאמת,
לטוב, לאור ולחיות.
לאהבה האין-סופית של ה' יתברך,
לאהבת אחיה, עם ישראל הקדושים,
לאחדות, לפנימיות.
רוצה כבר, עכשיו, להיות שם.
(מוריה ב. א.)

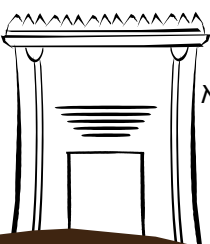

טיפ טיפה מקדש

אור

- "כי נר מצוה ותורה אור... (משלי, ו')** הורדוס היה העבד של החשמונאים, אך הוא מרד בהם והרג את כולם. כיוון ששמע שדווקא "מקרב אחיך תשים עליך מלך", והוא בן גרים, הרג את כל חכמי הסנהדרין. אך אחד השאיר- בבא בן בוטא, כדי שיתיעץ עמו, אך סימא אותו. כאשר הבין הורדוס שחכמי ישראל הם אנשים גדולים, זהירים בדבריהם, ומלאים באור... התחרט על מעשהו, ושאל את בבא בן בוטא כיצד יתקן את מה שעשה. ענה לו בבא בן בוטא: "אתה שכביית אורו של עולם" - אלה תלמידי חכמים המפיצים את התורה, עליה נאמר "כי נר מצוה ותורה אור" - "תלך ותעסוק באורו של עולם" - בניין המקדש, שעליו נאמר: "ונהרו אליו כל הגויים".
- "מי שלא ראה בנין הורדוס לא ראה בנין נאה מימיו... (בבלי, בבא בתרא דף ד/א)** קם הורדוס ושיפץ את בית המקדש. בניית המקדש ארכה כשלוש שנים. באותם שנים ירדו הגשמים רק בלילה, סימן מן השמים שמעשה זה מקובל לפני הקב"ה. המלאכה אכן נעשתה באופן ראוי, ועל מקדש הורדוס נאמר: "מי שלא ראה בנין הורדוס לא ראה בנין נאה מימיו". אבל מה, בנין שלמה לא היה יפה? הורדוס שיפץ את הבניין מבחוץ. אך מה היה בפנים? בבית המקדש השני קודש הקודשים היה ריק. לעומת זאת, בבית ראשון, שלמה פיאר את בית המקדש מבפנים. הכין עוד עשר מנורות ועוד עשרה שולחנות. שנזכה אף אנחנו, לפאר את בית המקדש גם מבפנים וגם מבחוץ.
- "הילני אמו עשתה נברשת של זהב על פתחו של היכל" (יומא, ג')** אילו היינו חוזרים בזמן, לתקופת בית המקדש השני, היינו יכולים לראות את תפארתו והדרו. כמו שלמדנו, "מי שלא ראה בנין הורדוס לא ראה בנין נאה מימיו". רק להיכנס לעזרה בנץ החמה (06:38) - ולראות את האור מציף את כל העזרה, מנברשת הזהב שהלני המלכה תרמה למקדש... הילני, שמלכה על מדינה בארם נהריים, התגיירה ותרמה לבית המקדש כמה תרומות. אחת מהן היא נברשת מזהב, אותה תלו בפתח ההיכל, וכשהשמש זרחה היו יודעים כולם שהגיע זמן קריאת שמע. אך בית המקדש השני חרב. מפני מה? מפני שנאת חינם... כמה כאב. הלוואי ונחזור להתפלל במקום הקדוש הזה, מלאים באהבת חינם.
- "אלו חמשה דברים שיש בין מקדש ראשון למקדש שני, ואלו הן, ארון, כפרת, וכרובים, אש, ושכינה, ורוח הקדש, אורים ותמים" (יומא כ"א:)** היום ט' טבת, יום פטירת עזרא הסופר. בתקופת שיבת ציון, לאחר גלות בבל- עזרא עורר את העם לתורה ולה'. הוא עלה לארץ ישראל במטרה לבנות את בית המקדש השני. רק מעטים עלו עם עזרא, ורוב העם העדיף להישאר בבל... כמו שאנו יודעים, בבית שני לא התרחשו כל הניסים שהיו בבית ראשון. מדוע? לפי ריה"ל, לא הייתה שכינה מפני שרוב היהודים לא רצו לחזור לארץ ישראל, אלא להישאר במצבם הטוב בגלות, ולכן קיבלו יחס שווה- מידה כנגד מידה, והוא זכו לשכינה רק בצמצום. (עפ"י הכוזרי)
- "עשרה בטבת, בו סמך מלך נבוכדנצר הרשע על ירושלים והביאה במצור ובמצוק, ומזה נמשך החורבן" (קיצור שולחן ערוך, סימן קכ"א)** למה אנו צמים היום? הרי החורבן לא התרחש בעשרה בטבת. למעשה, המקדש חרב רק כשנתיים וחצי מאוחר יותר, בט' באב! אז למה מציינים את י' בטבת? במשך שלוש שנים בהן ירושלים הייתה במצור, הנביאים הזהירו את העם לחזור בתשובה, מפני שאם לא יעשו כן- המקדש יחרב. אולם חרף כל האזהרות- העם המשיך בשלו, והמקדש - חרב... תחילת המצור סימלה את הוויתור על המקדש. "עם הרוג הרגת, היכל שרוף שרפת, קמח טחון טחנת". המקדש נשרף רק בט' באב, אבל בעצם הוא נחרב כבר בעשרה בטבת...

טיפ טיפה מקדש

אור

- כשאנו חושבים על בית המקדש- אנו חושבים על מקום רוחני וקדוש. אבל קצת קשה להבין איך העבודה הפיזית- בית המטבחים, קורבנות, זריקת דם וכו', קשורה לאותו המקום? בעצם שני הצדדים, הצד הגשמי והצד הרוחני- הם שלמות אחת. כמו שהגוף והנשמה שוכנים יחדיו ללא סתירה, כך גם יש אחדות בבית המקדש. בתוך ההיכל יש את המנורה, השולחן והמזבח, שעניינם הוא רוחני. אם המזבח הוא הגוף, כלים אלו הם בבחינת הנשמה. המנורה מפיצה אור, כנגד העיניים, לחם הפנים כנגד הפה, הקטורת כנגד הריח, ובאמצעות ארון הברית זכו ישראל לנבואה. שנזכה! (עפ"י 'ובאת שמה' הרב מקובר)
- **"וַיִּנְתֵּן אֶל-חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת-הָאוּרִים וְאֶת-הַתְּמִים וְהָיוּ עַל-לֵב אֶהֱרֵן בְּבֹאוֹ לִפְנֵי ה'..." (שמות כ"ח)** האם אנו מצליחים לדמיין? את בנימין נתניהו ואת הכהן הגדול, עומדים סמוך לקודש הקודשים... והכהן הגדול שואל: אעלה למלחמה בעזה או לא אעלה? בלי להתעמק בתנאים שכותב הרמב"ם בהם צריך לעמוד הכהן הגדול, מדוע קשה לנו לדמיין את הקשר הישיר הזה עם ה', באמצעות האורים והתומים- 'שמאירין את דבריהן' (יומא עג, ב) ופותרים כל ספק? כל כך הרבה שנים בלי בית מקדש. בלי השראת שכינה גלויה... אבל ללא ספק, הימים האלה יחזרו. ככה מבטיח לנו הקדוש ברוך הוא.
- **"ירושלים אורו של עולם, שנאמר: 'וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרְךָ'" (בראשית רבה, פרשה נ"ט, ה')** אנחנו לומדים טיפ טיפה מקדש, טיפ טיפה מהאור הגדול הזה. התחלנו באור הגנוז, קראנו קצת על האור במקדש- במנורה ובארון הברית. הלוואי ונזכה לקבל את האור היוצא דרך חלונות שקופים אטומים, לראות את הניצוצות מהנברשת של הלני המלכה, לפתוח את ליבנו לצינורות השפע שיורדים דרך אריאל, לרצות להדליק את המנורה לפחות כמו שרוצים להדליק חנוכיה... וכבר בתשעה באב לא לצום, אלא לשמוח, בכך שינחם אותנו ה': "כִּי אֶתָּה ה' בְּאֵשׁ הַצִּתָּהּ. וּבְאֵשׁ אֶתָּה עֲתִיד לִבְנוֹתָהּ."

